

2018-08-31

Dnr Kon 2018/91

**Inriktning av arbetet med idrottsklasser i Järfälla –
uppdrag från kommunfullmäktige****Förslag till beslut**

1. Kompetensnämnden godkänner förvaltningens förslag till inriktning av det fortsatta arbetet med att skapa idrottsklasser i Järfälla kommun.

Ärendet i korthet

I koalitionens mål och budget 2018-2020 fick kompetensnämnden i uppdrag att ”Arbeta för att skapa fler idrottsklasser, även med riksintag.”. Förvaltningen har under våren 2018 utrett förutsättningarna för idrottsklasser alternativt idrottsgymnasium i Järfälla kommun och fört en dialog med Järfälla gymnasium, externa utbildningsanordnare samt haft kontakt med representanter från några lokala idrottsföreningar.

Förvaltningens bedömning är att det fortsatta arbetet med att etablera idrottsgymnasium alternativt idrottsklasser bör ske i samförstånd med fristående aktörer. Den expansion som idag sker i Järfälla kommun när det gäller idrottsområden innebär ofta möjligheter för fristående aktörer att etablera sig och driva idrottsutbildningar i nära samarbete med idrottsanläggningen. Det är dock viktigt att dessa fristående gymnasier har erfarenhet och goda kontakter med idrottsförbund och idrottsföreningar för att säkerställa god kvalitet på utbildningen.

Förvaltningen och rektor för Järfälla gymnasium gör i nuläget bedömningen att det inte är möjligt att utveckla nuvarande upplägg med schemaanpassningar m.m. till att erbjuda idrottsklasser på Järfälla gymnasium då det inte finns ekonomiska resurser till detta. En nationellt godkänd idrottsutbildning kräver att man först har en lokalprofil inom en specifik idrott med mycket god kvalitet för att få ett tillstånd av idrottsförbundet och Skolverket.

Handlingar

- 1 Förvaltningens skrivelse, 2018-08-31

Bakgrund

I koalitionens mål och budget 2018-2020 fick kompetensnämnden i uppdrag att "Arbeta för att skapa fler idrottsklasser, även med riksintag.". Förvaltningen har under våren 2018 utrett förutsättningarna för idrottsklasser alternativt idrottsgymnasium i Järfälla kommun. Det har varit angeläget att klargöra vilka olika möjligheter som finns enligt skollagen att bedriva idrottsutbildning inom gymnasieskolan och vad det skulle innebära.

Förvaltningen har under våren fört en dialog med rektor Järfälla gymnasium, externa utbildningsanordnare samt haft kontakt med representanter från några lokala idrottsföreningar.

Elitidrottsutbildningar

Det finns två varianter av idrottsutbildningar inom gymnasieskolan och gymnasiesärskolan: riksidrottsgymnasier, RIG, och nationellt godkända idrottsutbildningar, NIU. Dessa riktar sig till elever som vill kombinera sin gymnasieutbildning med en elitidrottsutbildning.

Riksidrottsgymnasier är riksrekryterande vilket innebär att elever från hela landet kan söka. De nationellt godkända idrottsutbildningarna är lokala eller regionala. Utbildningarna har tydlig elitidrottskaraktär. Därför får endast riksidrottsgymnasier och nationellt godkända idrottsutbildningar bedriva ämnet specialidrott. Specialidrott får ingå med 200 poäng i programfördjupningen och 200 poäng i det individuella valet. Dessutom får ämnet - efter beslut av rektor - läsas som utökat program med 300 poäng. Elever som går dessa utbildningar kan alltså läsa 700 poäng specialidrott.

Från den 1 juli 2017 krävs lärarlegitimation för att kunna få en tillsvidareanställning i ämnet specialidrott. Skolverket omklassificerade ämnet specialidrott från yrkesämne till ett "visst ämne" i och med denna lagändring i SKOLFS 2011:159.

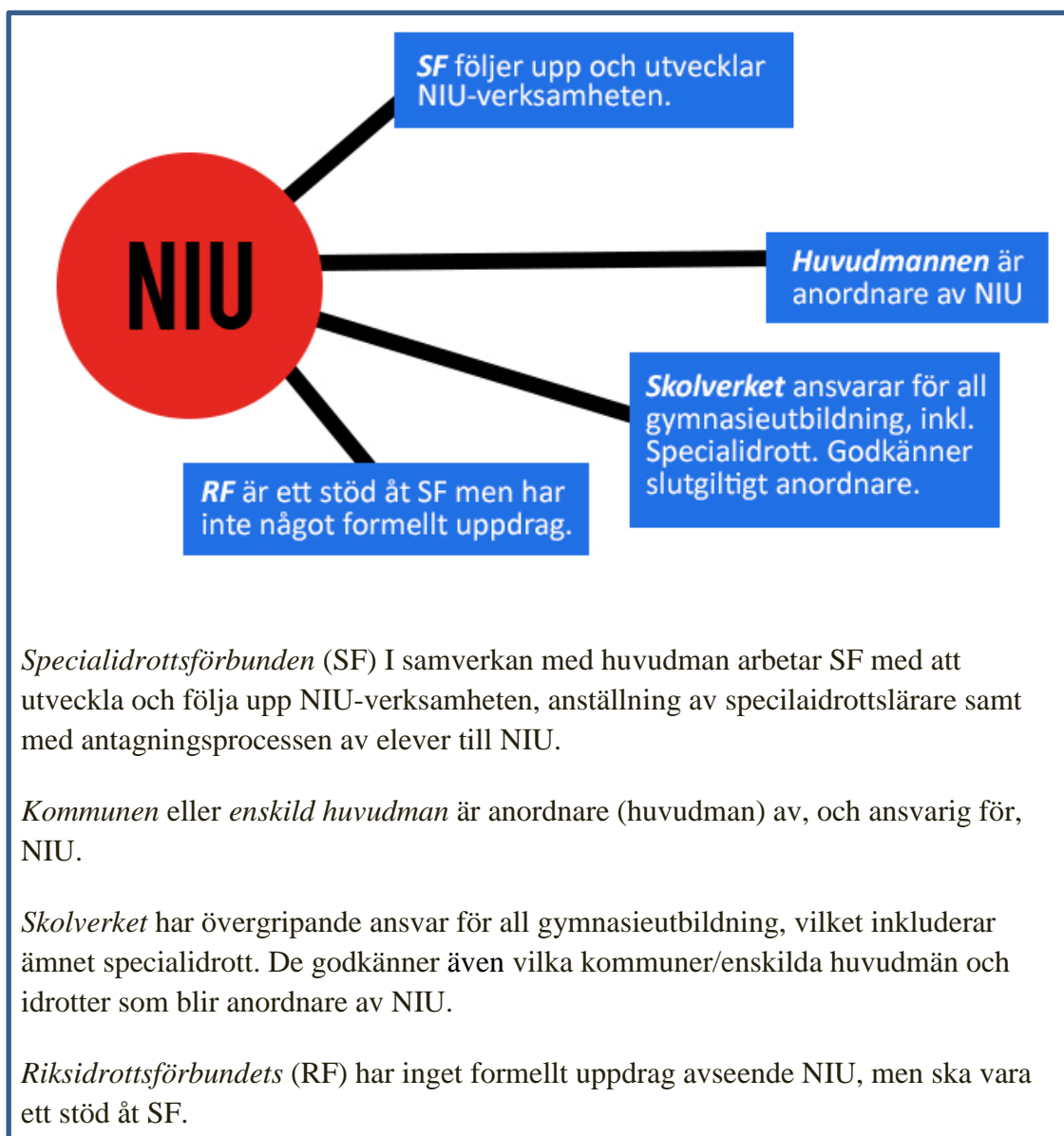
Skälet till omklassificeringen är bland annat att Skolverket vill öka möjligheten för eleverna att utveckla den idrottsliga förmågan mot elitnivå. För att det ska kunna ske krävs det att läraren har både praktiskt förvärvade erfarenheter och akademiska studier inom ämnet. Ämnet specialidrott kan inte heller inte läggas ut på entreprenad enligt Riksidrottsförbundet (RF) som även stämt av detta med Skolverket och Skolinspektionen.

För att få bedriva en idrottsutbildning ska utbildningen uppfylla kraven för riksidrottsgymnasium eller nationellt godkänd idrottsutbildning i 5 kap. 23-28 §§ gymnasieförordningen. En utbildning som har en tydlig elitidrottskaraktär och ett etablerat samarbete med ett specialidrottsförbund som är relevant för utbildningen får godkännas som en nationell idrottsutbildning, NIU. Utbildningen ska också tillstyrkas av specialidrottsförbundet. Huvudmannen ansöker hos Skolverket om att bedriva en nationell idrottsutbildning i specifika idrotter, positiva beslut gäller för fyra antagningsomgångar i den beslutade idrotten.

Ungdomar måste söka till en NIU-utbildning både genom en uttagning i den aktuella idrotten och genom en ansökan till ett nationellt program med sedvanligt urval.

Att driva en nationellt godkänd idrottsutbildning, NIU, innebär en samverkan mellan flera olika parter som tillsammans ansvarar för elevernas sociala trygghet, idrottsliga och skolmässiga utveckling.

Roll- och ansvarsfördelningen för NIU, ser ut på följande sätt:

Gymnasieskolor som bedriver nationellt godkänd idrottsutbildning får en tilläggsersättning utöver skolpengen för varje elev enligt följande (2018 Storsthlm): 17 125 kr/lagidrottsplats och 20 550 kr/individuell idrottsplats.

Lokal idrottsutbildning – ett annat alternativ

Det finns även ett mer lokalt och breddorienterat alternativ av idrottsutbildning för de elever som är idrottsintresserade – kurserna i *Idrott och hälsa - specialisering*. Det är viktigt att poängtera att kurserna *Idrott och hälsa - specialisering* inte är elitinriktade utan just kurser inom ämnet idrott och hälsa, som har en tydlig hälsoinriktning.

Att kurserna är inom ramen för ämnet Idrott och hälsa innebär också att det inte ska göras några idrottsliga urval till dessa kurser. Det är elever själva som väljer att läsa dessa kurser som individuellt val. Gymnasieskolan väljer själv inom vilka idrotter man vill erbjuda dessa kurser i alternativt ospecificerad idrott.

Så här skriver Skolverket om *Idrott och hälsa - specialisering 1 och 2*:

”Målet för dessa båda kurser är att utveckla elevens förmåga att använda en enskild idrott för att utveckla den kroppsliga förmågan och inte att utveckla förmågan i den enskilda idrotten. Därmed skiljer sig kurserna från kurserna *Idrottsspecialisering 1, 2 och 3* i ämnet specialidrott. Specialidrott har till syfte att utveckla en idrottslig förmåga mot en speciell idrott. Kurserna idrott och hälsa - specialisering 1 och 2 har syftet att utveckla kroppslig förmåga genom en idrott. Det är inte nivån på den utförda idrotten som bedöms utan hur en idrott kan användas för att utveckla en förmåga att ta hand om sin kropp i nutid och framtid på ett hälsosamt sätt. Kurserna hör till ämnet idrott och hälsa med dess syfte och kunskapskrav. Detta till skillnad mot ämnet specialidrott med syfte att utveckla förmåga att utöva vald idrott på elitnivå.”

Järfälla gymnasium

På en av kommunens tidigare gymnasieskolor (NT-gymnasiet) erbjöds en profil på det naturvetenskapsprogrammet med benämningen idrott. Efter sammanslagningen 2016 till Järfälla gymnasium valde enheten att ha denna profil kvar och utveckla den vidare, då erfarenheten visar att den var attraktiv för högpresterande elever som hade ett stort intresse och utövade en idrott. Skolan bygger genom denna profil upp relationer till olika idrottsföreningar som tex Järfälla simsällskap. Det är viktigt att framhålla att denna profil inte innebär några kurser i idrott utan endast stöttar eleverna till att kunna förena ett aktivt idrottsutövande med sina gymnasiestudier.

Under läsåret 2017/18 har skolledningen tillsammans med berörd personal beslutat att utöka möjligheten för elever på skolans samtliga högskoleförberedande program oavsett inriktning att kombinera sina studier med ett aktivt utövande av sin idrott. Från hösten 2018 har Järfälla gymnasium organiserat så att en aktivt utövande elev har ett anpassat schema för att möjliggöra träning måndag eftermiddag, onsdag morgon och fredag eftermiddag. Eleven ingår i sin klass och mentorsgrupp men som komplement finns ytterligare en mentorstid i veckan med en lärare. Denna lärare har en sammanhållande funktion i att vara elevens kontakt mellan idrottsförening och skola samt stötta elevens studier vid frånvaro pga. av tävling. Elevgruppen har även

tillgång till en egen lokal där det finns pentry och där de kan vila och äta mellan skola och träning.

Kursen *Idrott och hälsa – specialisering* erbjuds för samtliga elever som individuellt val på Järfälla gymnasium.

Analys

Under de senaste åren har både Järfälla gymnasium och förvaltningen blivit uppvaktade av föreningar som velat diskutera förutsättningar för att starta idrottsklasser av något slag. Skolan har i samarbete med förvaltningen gjort bedömningen att en lokal idrottsutbildning där eleverna följer en särskild klass med egen studieplan inte är en ekonomisk möjlighet för Järfälla gymnasium. För att kunna driva idrottsklasser med ekonomisk bärighet och kvalitet bör skolan på sikt bli ett NIU. Som konsekvens skulle det innebära att Järfälla gymnasium under de år som enheten ska finansiera en lokal idrottsutbildning behöver omfördela elevpeng från andra elevgrupper i avvaktan på ett eventuellt NIU. Förvaltningen och Järfälla gymnasium gör i nuläget bedömningen att det inte är möjligt utveckla nuvarande upplägg till idrottsklasser då det inte finns ekonomiska resurser till detta.

Järfälla gymnasiums strategi framöver är att - utöver de föreningar man samarbetar med idag - förnya samarbeten med föreningar i Järfälla kommun. Skolan kommer även aktivt kontakta föreningar inom handikappsidrotten för att erbjuda de nuvarande möjligheterna som schemaanpassning m.m., då skolan har goda förutsättningar att ta emot denna målgrupp.

En aktiv idrottsutövande elev i årskurs 9 söker inför läsåret 2019/20 till det program på Järfälla gymnasium som hen vill gå. Eleven tas in i konkurrens med andra, dvs det är ingen särskild antagning. Vid skolstart anmäler eleven sitt aktiva idrottsutövande på särskild blankett, eleven följer samma studieplan som övriga eleven i klassen.

Skolan kommer också att se över möjligheten att utöka detta även på skolans yrkesprogram. Frågor på dessa program som behöver utredas är schemaläggning och APL-perioderna då eleverna har en högre garanterad undervisningstid än de högskoleförberedande programmen och under APL-perioderna är eleverna på arbetsplatser med andra arbetstider och eventuellt även på annan ort.

I och med kommunens expansion har förvaltningen vid ett flertal tillfällen träffat företrädare för fristående gymnasieskolor som vill diskutera förutsättningar för idrottsgymnasium i samband med utbyggnad av nya idrottsanläggningar. Bland intresserade finns erfarenheter av att bedriva idrottsgymnasier med NIU och de har upparbetade relationer med idrottsförbund. Förvaltningens ser att det finns stora ekonomiska svårigheter för Järfälla gymnasium med att bygga upp idrottsklasser med fokus på att få ett NIU.

Barnkonsekvensanalys

Kommer beslutet att beröra barn och ungdomar, nu eller i framtiden?

Ja, beslutet berör gymnasieungdomars utbildning.

Innebär beslutet att barns och ungas bästa sätts i främsta rummet?

Utgångspunkten är att säkerställa en bra kvalitet på utbildning oavsett utbildningars inriktning och huvudmannaskap.

Har barn och unga fått uttrycka sin mening?

Nej, ärendet har endast behandlats av förvaltningen och rektor på Järfälla gymnasium.

Slutsatser

Förvaltningen och rektors bedömning är att i nuläget är det inte möjligt att starta lokal idrottsutbildning på Järfälla gymnasium. Enheten har idag inte ekonomiska förutsättningar att driva en utveckling mot en nationellt godkänd idrottsutbildning (NIU) inom ramen för samverkansavtalet i Stockholms län och länsprislistan.

Att utöka möjligheten för Järfälla gymnasiums aktivt idrottsutövande elever på de högskoleförberedande programmen att få schemaanpassningar och stöd från skolan för att klara sina studier och samtidigt satsa på sin idrott bedömer förvaltningen vara en bra utveckling för verksamheten. Att utöka denna verksamhet till att även gälla elever på yrkesprogrammen anser förvaltningen är viktigt.

Förvaltningen bedömning är att inriktningen på etablering av idrottsgymnasium alternativt idrottsklasser bör ske i samverkan med fristående aktörer. Den expansion som idag sker i Järfälla kommun när det gäller idrottsområden innebär ofta möjligheter för fristående aktörer att etablera sig och driva idrottsutbildningar i nära samarbete idrottsanläggningen. Det är dock viktigt att dessa fristående gymnasier har erfarenhet och goda kontakter med idrottsförbund och idrottsföreningar för att säkerställa god kvalitet på utbildningen.

Annika Ramsell

Utbildnings- och arbetsmarknadsdirektör

Carina Karlsson

Verksamhetsledare och projektledare Bas
Barkarby

Mariella Augustsson

Rektor Järfälla gymnasium